

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Jana Vyklického a Mgr. Radovana Havelce v právní věci žalobce: **J. D.**, zastoupen Mgr. Dagmar Rezkovou Dřímálovou, advokátkou se sídlem Praha 6, Muchova 9/223, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Praha 5, Křížová 1292/25, proti rozhodnutí žalované ze dne 11. 8. 2011, č. j. X, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 30. 9. 2014, č. j. 4 Ad 72/2011 - 20,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žádnému z účastníků **s e n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti
- III.** Ustanovené zástupkyni žalobce Mgr. Dagmar Rezkové Dřímálové **s e u r č u j e** odměna za zastupování v řízení o kasační stížnosti ve výši 3.146 Kč, která bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku. Náklady zastoupení stěžovatele nese stát.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím žalované ze dne 11. 8. 2011, č. j. X, byly zamítnuty námitky žalobce (dále „stěžovatel“) a potvrzeno její prvoinstanční rozhodnutí ze dne 13. 6. 2011, č. j. X, kterým byl stěžovateli přiznán starobní důchod ve výši 9.045 Kč.

Rozhodnutí o námitkách napadl stěžovatel správní žalobou, v níž tvrdil, že při stanovení výše starobního důchodu žalovaná nezohlednila zásluhovost a náročnost práce, kterou vykonával, a nepřihlédla rovněž ke skutečnosti, že pečuje o dvě nezletilé osoby.

Namítl také, že 3836 pracovních dnů odpracoval ve druhé pracovní kategorii, a přesto nebyl nikterak zvýhodněn. Poukázal na svou diskriminaci vůči policistům, s nimiž pracoval na společném pracovišti, a kterým bylo zvýhodnění přiznáno. V žalobě se rovněž domáhal přepočtu odpracovaných dnů pojištění na hodiny, neboť byl zaměstnán ve zdravotnictví, kde byl nucen pracovat přesčas. Zatímco standardně činila pracovní doba 168 hodin v měsíci, stěžovatel musel odpracovat 220 hodin. Domníval se proto, že za 21 let práce ve zdravotnictví odpracoval ve skutečnosti o sedm let více. V závěru namítl, že žalovaná dostatečně nezohlednila jeho plnou invaliditu po pracovním úraze v roce 1982.

Rozsudek Městského soudu v Praze

Městský soud v Praze (dále „městský soud“) dle § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále „s. ř. s.“) zamítl správní žalobu rozsudkem ze dne 30. 9. 2014, č. j. 4 Ad 72/2011 – 20.

Nejprve připomněl rozhodné skutečnosti a zrekapituloval princip výpočtu stěžovatelova starobního důchodu. Ze správního spisu přitom zjistil, že žalovaná jeho výši vypočetla správně.

K námitce odpracování 3836 dnů ve druhé pracovní kategorii soud poznamenal, že tato doba nemá vliv na snižování věku odchodu do starobního důchodu, a poznamenal, že stěžovatel si je vědom toho, že jisté výhody jsou přiznány policistům a nikoli jemu z důvodu jeho pracovního zařazení. Požadované zvýhodnění nelze stěžovateli přiznat, neboť to zákon neumožňuje. Dle městského soudu nelze zohlednit ani přepočet na odpracované hodiny. Podle zákona se totiž doba pojištění (zaměstnání) počítá podle odpracovaných dní. Význam údajného nezohlednění invalidity stěžovatele nemohl městský soud hodnotit vzhledem k tomu, že se stěžovatel se nepodrobil lékařskému vyšetření a o jeho nároku tak nebylo možné rozhodnout. Žádná z uplatněných žalobních námitek se tedy neukázala důvodnou.

Kasační stížnost

Kasační stížností ze dne 17. 11. 2014, doplněnou podáním ze dne 11. 2. 2015, napadá stěžovatel rozsudek městského soudu z důvodu dle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. a uvádí, že přiznaná výše starobního důchodu je pod hranicí chudoby.

Poukazuje na skutečnost, že pracoval prakticky celý život (44 roků a 25 dnů pojištění), je otcem čtyř dětí a pečuje o čtyři nezletilé schovance a přesto se mu od státu nedostává odpovídajícího finančního zajištění. V souladu s žalobou trvá na tom, že měl být při výpočtu důchodu zvýhodněn tak jako policisté a další pracovníci, kteří stejně jako on pracovali ve druhé pracovní kategorii. Jiný přístup považuje za diskriminační. V závěru se odvolává na nálezy Ústavního soudu ze dne 23. 3. 2010, kterým byl uznán požadavek zohlednit při výpočtu důchodu zásluhovost, což se v jeho případě nestalo. Stěžovatel své nároky rovněž opírá o ústavní práva a právo na přiměřené hmotné zabezpečení ve stáří (čl. 30 odst. 1 Listiny základních práv a svobod).

Žalovaná svého práva vyjádřit se ke kasační stížnosti nevyužila.

pokračování

Posouzení Nejvyšším správním soudem

Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval otázkou splnění podmínek řízení. Zjistil, že kasační stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná a stěžovatel je v řízení zastoupen advokátkou. Splněny jsou rovněž obsahové náležitosti podání dle § 106 s. ř. s.

Nejvyšší správní soud následně přezkoumal důvodnost kasační stížnosti v souladu s ustanovením § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 4 s. ř. s., k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti.

Předně je vhodné poznamenat, že stěžovatel nerozporuje chybné zjištění dob pojištění ani vady při výpočtu výše starobního důchodu. Jeho námitky se koncentrují především na kritérium zásluhovosti u starobního důchodu a zápočtu dob pojištění odpracovaných v rámci druhé pracovní kategorie. Argumentace dále vychází z jistých subjektivních představ o tom, jakým způsobem by měl stát v rámci důchodového pojištění hodnotit celoživotní práci a další sociální okolnosti konkrétního poživatele starobního důchodu.

Se stěžovatelem lze souhlasit, že principy, na nichž je důchodový systém vystavěn, obsahují mimo jiné kritérium zásluhovosti. Pro vytvoření komplexního náhledu na důchodový systém však nelze opomenout neméně významné kritérium solidarity. Tato kritéria si v mnohém konkurují a tak je především na zákonodárci, aby důchodový systém nastavil způsobem co možná nejvíce spravedlivým, v němž budou uvedena kritéria v rovnováze. Ústavní soud v nálezu ze dne 23. 3. 2010, sp. zn. Pl. ÚS 8/07, vskutku konstatoval, že zmiňovanou rovnováhu tehdy účinné právní předpisy správně nevyjadřují a důchodový systém proto trpí určitým nedostatečným zohledněním principu zásluhovosti. Z těchto důvodů zrušil sporný § 15 zákona č. 155/1995 Sb. o důchodovém pojištění (dále „zákon o důchodovém pojištění“), v jeho tehdejší znění, s tím, že zároveň odložil vykonatelnost nálezu do 30. 9. 2011, aby otevřel zákonodárci prostor pro přijetí ústavně konformní právní úpravy. Jak uvedla již žalovaná v rozhodnutí o námitkách, do této doby zůstala sporná ustanovení zákona aplikovatelná. Žalovaná rozhodovala o námitkách dne 11. 8. 2011 – tedy ještě před tím, než byla napadená ustanovení zrušena – a neměla tudíž prostor k jakémukoli přepočítávání dříve stanovené výše stěžovatelova starobního důchodu, i kdyby k tomu byl důvod. Taková situace ovšem nenastala.

Nejvyšší správní soud totiž nepřehlédl, že problémy posuzované v uvedeném nálezu na danou věc ani přímo nedopadají. Ústavní soud vycházel z toho, že tehdejší právní úprava důchodového systému trpěla jistými deficity v případě poměru mezi zaplaceným pojistným na důchodové pojištění a výší důchodu. O tento problém však nyní nejde, neboť stěžovatel není s přiznanou výší důchodu nespokojen proto, že by v průběhu aktivního pracovního života zaplatil na důchodovém pojištění nepoměrně větší částku, než jiní důchodci. Stěžovatel se domáhá zohlednění zásluhovosti z jiných důvodů (práce vykonávána celý život, čtyři děti a péče o nezletilé schovance), které ovšem nelze nad rámec zákona zohlednit a nejsou proto relevantní. Kompenzace nedostatečného příjmu v souvislosti s uváděnými okolnostmi by mohly být, za určitých okolností, řešitelné prostřednictvím jiných institutů práva sociálního zabezpečení, ovšem nikoli

prostřednictvím starobního důchodu.

Jak správně uvedl již městský soud, zohlednit nelze ani doby pojištění, které stěžovatel odpracoval v druhé pracovní kategorii, respektive tyto doby nemají na vypočtenou výši (předčasného) starobního důchodu žádný vliv. Zákon o důchodovém pojištění zakotvuje kontinuitu s předchozími právními předpisy v souladu se zásadou ochrany nabytých práv, a tedy přiměřeně zohledňuje také doby odpracované v některé z preferovaných pracovních kategorií. Stěžovatel tvrdí, že v druhé pracovní kategorii odpracoval 3836 dnů, aniž by se tato doba projevila do výše jeho starobního důchodu. Nejvyšší správní soud k tomu poznamenává, že v souladu s ustanovením § 74 zákona o důchodovém pojištění nemá stěžovatelem uváděná doba práce v druhé kategorii vliv na snížení věkové hranice pro vznik nároku na starobní důchod, neboť významná je z tohoto pohledu pouze doba zaměstnání v I. pracovní kategorii, popřípadě v I. (II.) kategorii funkcí. Stěžovateli nakonec nesvědčí ani právo na stanovení výše důchodu podle předpisů platných ke dni 31. prosince 1995 ve smyslu § 71 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění. Nelze totiž opomenout, že stěžovatel si požádal o předčasný starobní důchod, na který se uvedené ustanovení nevztahuje. Jak konstatoval zdejší soud již v rozsudku ze dne 22. 10. 2009, č. j. 4 Ads 70/2009 - 44: *„Ustanovení § 71 odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, podle něhož má pojištěnec, který získal alespoň jeden rok zaměstnání, které bylo podle předpisů platných před 1. 6. 1992 zařazeno do I. (II.) pracovní kategorie nebo do I. (II.) kategorie funkcí, právo podat žádost o přepočítání starobního důchodu podle předpisů platných k 31. 12. 1995, nelze použít pro „předčasný“ starobní důchod přiznaný podle § 31 zákona o důchodovém pojištění (tzv. trvale krácený předčasný důchod).“*

Shora uvedené závěry konečně vyvrací i stěžovatelovu námitku o diskriminačním přístupu k jeho osobě. Zákon o důchodovém pojištění totiž obsahuje ustanovení, která poživatelům starobních důchodů garantují jejich práva nabytá před účinností tohoto zákona, přičemž za diskriminační nelze označit, pokud se tato pravidla neuplatní stejně na každého účastníka důchodového pojištění, který podmínky stanovené zákonem k jejich aktivaci nesplnil.

Závěrem tak lze konstatovat, že Nejvyšší správní soud neshledal žádné pochybení, které by naplňovalo kasační důvod dle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., a kasační stížnost proto zamítl jako nedůvodnou podle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, proto mu právo na náhradu nákladů nenáleží. Žalované nelze v tomto typu řízení náhradu nákladů podle principu procesního úspěchu přiznat (§ 60 odst. 2 s. ř. s.).

Podle § 35 odst. 8 s. ř. s. náleží odměna za poskytnutí právních služeb ustanovené zástupkyni stěžovatele. V daném případě tato zástupkyně vykonala v řízení o kasační stížnosti dva úkony právní služby v rozsahu dle § 11 písm. b) a d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), za první poradu s klientem včetně převzetí a přípravy zastoupení a písemné podání nebo návrh ve věci samé spočívající v sepsání doplnění kasační stížnosti. V souladu s ustanovením § 7 bodem 3 ve spojení s § 9 odst. 2 advokátního tarifu náleží ustanovené zástupkyni odměna ve výši 1.000 Kč za jeden úkon právní služby. Za každý úkon právní

pokračování

služby jí dále náleží náhrada hotových výdajů ve výši paušální částky 300 Kč (§ 13 odst. 3 advokátního tarifu). Celkově se tedy jedná o částku 2.600 Kč. Zástupkyně stěžovatele je plátkyní DPH podle zákona č. 235/2004 Sb. o dani z přidané hodnoty, tudíž je celkový nárok její odměny zvýšen o daň 21 % [§ 37 odst. 1, § 47 odst. 1 písm. a), odst. 4 zákona o DPH]. Celkově se tak jedná o částku 3.146 Kč (1.000+1.000+300+300+546). Tato částka bude ustanovené zástupkyni vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku. Podle § 35 odst. 8 s. ř. s. totiž náklady právního zastoupení stěžovatele nese stát.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 27. května 2015

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu